

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Maastricht Wittevrouwenhof

Archeologisch onderzoek

BAAC rapport A-11.0271

juli 2012

Auteur:

drs. J. van Horsen

Status:

Definitief

Colofon

ISSN	1873-9350
Redactie:	drs. R. van der Mark
Auteur:	drs. J. van Horsen
Veldwerk:	drs. L.J.H. Dentener , MA R. Eerden, drs. J. van Horsen, drs. R. van der Mark, drs. M. Tolboom
Vondstdeterminatie:	drs. J. van Horsen
Tekeningen:	drs. R. Sperwer
Copyright:	Hair Science Institute/ BAAC bv, 's-Hertogenbosch.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hair Science Institute en/of BAAC bv te 's-Hertogenbosch.

BAAC bv

Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie.

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
Fax: (073) 61 49 877
E-mail: denbosch@baac.nl

Bergsingel 81-85
7411 CN Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
Fax: (0570) 618 430
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

	■	Samenvatting	
1	■	Inleiding	7
		1.1 Aanleiding	7
		1.2 Ligging en aard van het terrein	9
		1.3 Administratieve gegevens	10
2	■	Onderzoekskader	11
		2.1 Landschappelijke achtergrond	11
		2.2 Historische achtergrond	11
		2.3 Archeologische achtergrond	12
		2.4 Onderzoeksvragen	13
		2.5 Werkwijze	15
3	■	Resultaten	19
		3.1 Bodemopbouw	19
		3.2 Sporen	19
		3.3 Vondsten	22
4	■	Synthese	25
		4.1 Synthese	25
		4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	26
5	■	Literatuur en bronnen	31
	■	Bijlagen	
		Bijlage 1 Allesporenkaart	
		Bijlage 2 Profielen	
		Bijlage 3 Vondstenlijst	
		Bijlage 4 Sporenlijst	
		Bijlage 5 Determinatielijst	

Samenvatting

In januari en oktober 2011 heeft BAAC bv een archeologisch proefsleuvenonderzoek en een definitieve opgraving uitgevoerd op de binnenplaats van de Wittevrouwenhof in Maastricht-Scharn. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande uitbreiding van het Medisch centrum de Wittevrouwenhof. De Wittevrouwenhof is van oorsprong een middeleeuws kloosteruithof. Het huidige complex bestaat uit een 18^e eeuwse landhuis en een 19^e eeuwse koetshuis. De verwachte archeologische waarden betroffen met name resten van de middeleeuwse en latere uithof. Daarnaast konden zich in het plangebied resten bevinden die verband hielden met de Romeinse of vroegmiddeleeuwse oorsprong van de Wethouder van Caldenborghlaan, voorheen de Scharnerweg.

Bij het onderzoek zijn de fundering van een gebouw en een bestrating van het binnenhof gevonden, die beide ouder zijn dan de huidige bebouwing. Het aangetroffen deel van het gebouw is circa 12 meter breed en heeft een fundering van mergelblokken en baksteen. Gezien de breedte van het gebouw en de binnenindeling gaat het vermoedelijk om een zogenaamde langsdeelschuur, een schuur waarin karren met oogst naar binnen konden worden gereden en de oogst opgeslagen.

Aan de schuur zijn in verschillende fasen bouwkundige aanpassingen verricht. De oudste aanpassing is de aanleg van een mergelstenen goot dwars door het gebouw met een opvangbak aan de binnenzijde van het hof. Daarnaast is aan de binnenhofzijde een uitbouw geplaatst bestaande uit een overkapping of vakwerkbouw van staanders op poeren. De vakwerkconstructie van de uitbouw is later dichtgezet met baksteenmuren, waarbij in het midden een doorgang werd geplaatst. Nog later zijn de houtconstructie en de baksteenmuren van de uitbouw vanaf maaiveld vervangen door een muur van gebroken mergelblokken en baksteen.

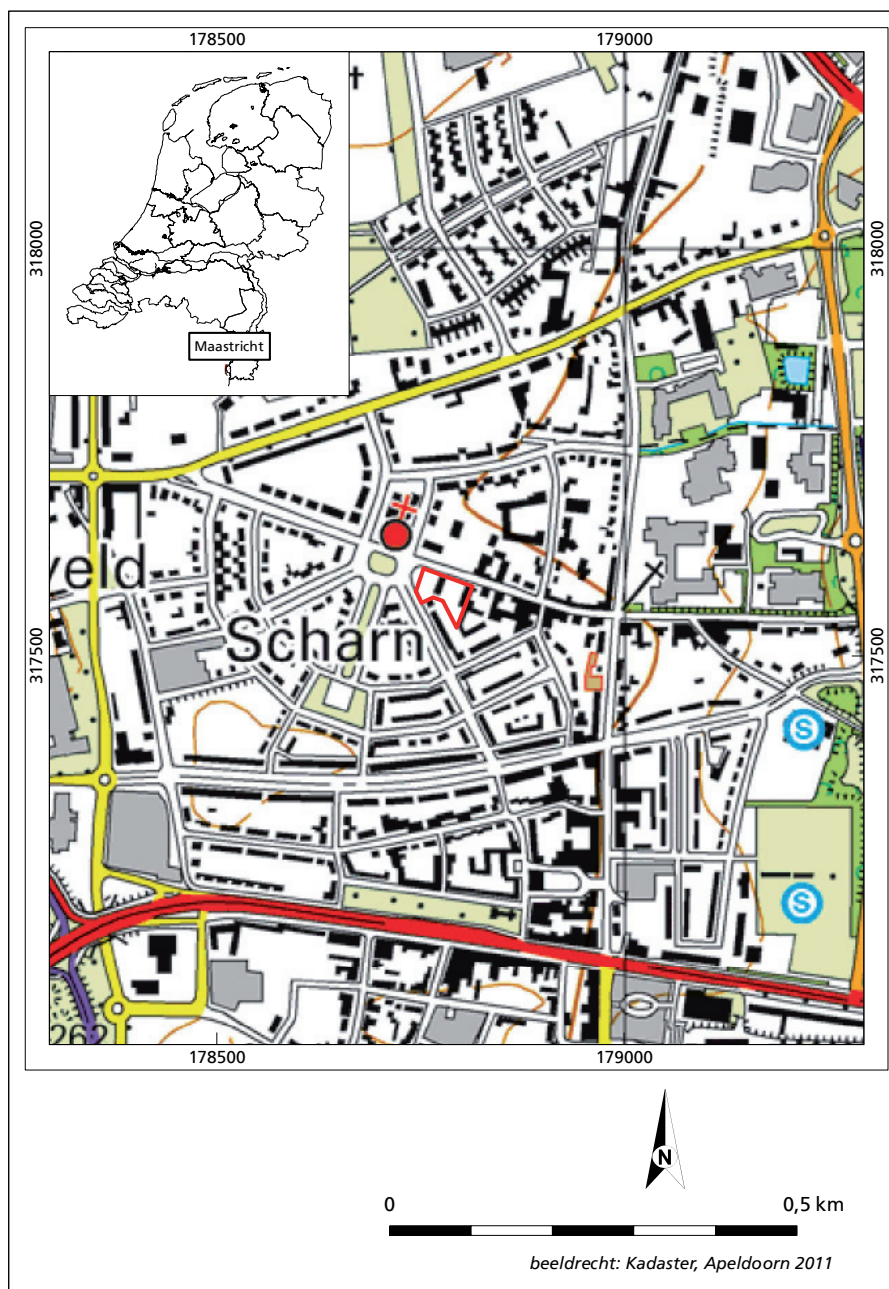
Het hof was voorzien van een sierbestrating van maaskeien met ronde en vierkante elementen. Op basis van een veronderstelde symmetrie in het straatwerk moet het hof zich oorspronkelijk onder het huidige koetshuis hebben uitgestrekt.

De langsdeelschuur, de omvang van het straatwerk en de nog bestaande kelder onder het landhuis maken het aannemelijk dat het Wittevrouwenhof bestond uit een U- of L-vormig boerderijcomplex. Op een historische kaart uit 1805 is een vierkant (boerderij-)complex afgebeeld. Het archeologisch onderzoek heeft echter geen aanwijzingen opgeleverd voor een gebouw aan de straatzijde (noordkant van het hof).

De datering van het complex is door het zeer geringe aantal vondsten onzeker. De vulling van een jongere goot door de schuur kon op basis van één scherf in de 16e of 17e eeuw worden gedateerd. De eerste aanleg van de schuur is

mogelijk gelijktijdig met de aanleg van de kelder onder het huidige landhuis in de 15e of 16e eeuw. De afbraak van het complex moet blijken een munt en één scherp industrieel vervaardigd aardewerk na het derde kwart van de 18e eeuw hebben plaatsgevonden, vermoedelijk voorafgaand aan de historisch bekende verbouwing van het complex tot landhuis in 1825.

Het onderzoek heeft geen sporen opgeleverd die voorafgaan aan het boerderijcomplex uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

Afb. 1.1 Ligging van het plangebied.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Hair Science Institute heeft BAAC bv (*onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie*) te 's-Hertogenbosch een inventariserend archeologisch veldonderzoek door middel van proefsleuven en een definitieve archeologische opgraving uitgevoerd in het plangebied Wittevrouwenhof te Maastricht. De aanleiding voor het archeologische onderzoek is de geplande uitbreiding en restauratie van het Medisch centrum De Wittevrouwenhof (Hair Science Institute). Onderdeel van de uitbreiding is een ondergrondse kantine/bespreekruimte ter plaatse van het binnenhof.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Maastricht is het plangebied opgenomen als archeologisch monument.¹ De gemeente Maastricht stelt bij monumenten een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen dieper dan 40 centimeter. Voor het plangebied geldt een hoge verwachting voor resten uit de middeleeuwen en de nieuwe tijd.² Door de ligging van het plangebied op het binnenhof van een oud boerderijcomplex kunnen funderingen van gebouwen, putten en overige sporen verwacht worden.

1.2 Ligging en aard van het terrein

Het plangebied is gelegen op de binnenplaats van het historische landhuis-complex De Wittevrouwenhof. Het hof is gelegen aan de Wethouder Caldenborghlaan nr. 43-45, aan de westrand van de historische dorpskern van Scharn. Ten tijde van het onderzoek was het hoofdgebouw van De wittevrouwenhof, het landhuis, aan de westkant van het binnenhof, in gebruik als medisch centrum. Het koetshuis, aan de oostkant van het binnenhof, werd verbouwd en gerestaureerd. De noordzijde van het binnenhof is met een ijzeren hek gescheiden van de Wethouder Caldenborghlaan. Direct ten zuiden van het binnenhof en het koetshuis bevond zich een grote bouwput.

1 Springlevend verleden, Beleidsnota Cultureel Erfgoed Maastricht 2007-2012.

2 Soeters 2008, Soeters 2011.

1.3 Administratieve gegevens

Onderzoekgegevens

Type onderzoek	Archeologisch Inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) en Definitieve Opgraving (DO).
Datum veldwerk	24-26 januari 2011 (IVO-P), 17-20 oktober 2011 (DO)
Uitvoerder	BAAC bv, vestiging 's-Hertogenbosch Graaf van Solmsweg 103 5222 BS 's-Hertogenbosch 073 – 613 6219
Projectleider	R. van der Mark r.vandermark@baac.nl
BAAC-rapport	A-09.0346 (IVO-P), A-11.0271 (DO)
Opdrachtgever	Hair Science Institute J. Dohmen Doornlaan 22 6226 WV Maastricht
Bevoegde overheid	Gemeente Maastricht, Dienst Stadsontwikkeling, Economie en Beheer G.C. Soeters gilbert.soeters@maastricht.nl
Beheer documentatie en vondsten	Momenteel op het BAAC-kantoor te 's-Hertogenbosch; deze worden te zijner tijd overgedragen aan het Gemeentelijk depot voor bodemvondsten Maastricht

Locatiegegevens

Provincie	Limburg
Gemeente	Maastricht
Plaats	Maastricht
Toponiem	Wittevrouwenhof, Wethouder Caldenborgh- laan 43-45
Kadastrale gegevens	Gemeente Maastricht, sectie A nr. 7516
Kaartblad	69B
Oppervlakte plangebied	360 ^m 2
Oppervlakte onderzoeksgebied	360m ²
RD-coördinaten	NW 178.784/317.593 ZO 178.792/317.566
Status	gemeentelijke beleidskaart Archeologisch monument

Gegevens Archis

Onderzoeksmeldingsnummer	38656 (IVO-P), 48790 (DO)
Onderzoeksnummer	41394 (IVO-P), 38816 (DO)
Periode(s)	middeleeuwen-nieuwe tijd

2 Onderzoekskader

2.1 Landschappelijke achtergrond³

Het plangebied is gelegen op de rand van het Zuid-Limburgse lössgebied op het terras van Caberg (de terrassenkaart vermeldt abusievelijk het terras van Eisdien-Lanklaar). Dit Middenteras dateert uit de voorlaatste ijstijd, het Saalien en wordt door een vlechtend systeem van geulen en grindbanken gevormd. De Maas sneed zich gedurende het Weichselien in de afzettingen van het ouder terrasniveau in en vormde een lagere rivierlakte. Het terras van Caberg werd tenslotte overdekt door een meerdere meters dik lösspakket. Nabij het plangebied ligt de overgang van dit Middenteras naar het Geistingenteras. Volgens de geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied in of nabij een lösswand die op de overgang van de terrassen is ontstaan door een accumulatie van (verspoelde) colluvium.⁴

Volgens de afzettingenkaart ligt het plangebied op de overgang van afzettingen van Caberg en afzettingen van Gronsveld.⁵

Het plangebied staat als niet gekarteerd op de bodemkaart van Nederland 1:50000, maar de omliggende gebieden betreffen leemgronden en brikgronden.⁶ Hierbinnen zijn te onderscheiden ooivaaggronden (siltige leem; colluviaal in hellingvoet of uitspoelingswaaier), bergbrikgronden (siltige leem) en radebrikgronden (siltige leem). Het is waarschijnlijk dat (een of meerdere van) deze bodems ook aangetroffen word(en) in het plangebied.

2.2 Historische achtergrond

Geschiedenis

De Wittevrouwenhof lag vroeger aan de Scharnerweg in Scharn. Tegenwoordig splits de Scharnerweg zich meer naar het westen toe in de Bergerstraat (richting noordoosten) en de Wethouder van Caldenborghlaan (richting oosten/zuidoosten, Bemelen). De weg was één van de twee oude landwegen ten oosten van Maastricht die uitkwam op de toegangspoorten van Wijck. Scharn is een dorp van middeleeuwse oorsprong. De oudste vermelding dateert uit 1145, wanneer een omgracht terrein genaamd "De Dam(p)" in Scharn wordt vermeld. De Wittevrouwenhof is vernoemd naar het Convent van Wittevrouwen dat vanaf 1230 was gevestigd aan het Vrijthof. Uit historische bronnen is bekend dat de Wittevrouwen in de tweede helft van de 13^e eeuw land verwierven rond Scharn, waaronder het Wittevrouwenveld.⁷ Over het verkrijgen van het Wittevrouwenhof zijn geen gegevens voorhanden zodat ook de stichtingsperiode ongewis blijft. Aanvankelijk was het hof een boerenbedrijf waaruit het Convent zijn inkomsten betrok. Later ging het hof ook als

3 Overgenomen uit Soeters 2011.

4 Berg en Ten Cate 1987

5 Geologische kaart van Zuid-Limburg e.o.

6 Damoiseaux et al 1990

7 Soeters 2011, 5.

buitenverblijf voor de zusters dienen. Na de verovering van Maastricht door de Franse troepen werd de stad onderdeel van de Franse Republiek. Onder het nieuwe bestuur werden alle kloosterbezittingen geconfisqueerd en deels doorverkocht.⁸ Het Wittevrouwenhof werd aangekocht voor de huisvesting van drie oud-Witte vrouwen. In 1825 werd het hof aangekocht door een particulier en grondig verbouwd tot landhuis.

Bouwhistorie

De huidige gebouwen van het Wittevrouwenhof zijn in 2006 bouwhistorisch geïnventariseerd.

De oudste kern van het landhuis wordt gevormd door de kelder. De kelder is geheel opgetrokken van mergelblokken en dateert mogelijk uit de 15^e of 16^e eeuw (afbeelding 4.1).⁹ De opbouw van het landhuis is in twee fasen tot stand gekomen. De oudste fase, boven de kelder, dateert uit de 18^e eeuw. De uitbreiding (verlenging) aan de zuidkant is in het eerste kwart van de 19^e eeuw toegevoegd.¹⁰ Het koetshuis is vermoedelijk geheel nieuw opgetrokken bij de verbouwing in 1825. Op de historische kaarten is het hof nog tot 1805 een gesloten (boerderij-)complex.¹¹ In 1835 zijn het landhuis en het koetshuis in de huidige situatie weergegeven.

Afb. 2.1: Het boerderij-complex op de Tranchotkaart uit 1805 en op de kadastraal-minuutkaart uit 1835.

2.3 Archeologische achtergrond

De Scharnerweg (nu de Wethouder van Caldenborghlaan) gaat mogelijk terug op een Romeinse voorganger.¹² Het eventuele Romeinse wegtracé houdt globaal een oost-west richting aan en zal min of meer overeenkomen met de (vroeg-)middeleeuwse weg die vanuit de Duitse poort in Wijck richting Valkenburg en Aken kan hebben gelopen. Langs de Romeinse weg zijn graven en bewoning te verwachten. Uit de omgeving van Scharn zijn ook vroegmiddeleeuwse vondsten bekend. Mogelijk bleef men in de vroege middeleeuwen langs de oude Romeinse wegen wonen.

Binnen een straal van 500 meter rond het plangebied zijn diverse waarnemingen en vondsten gedaan.¹³

Uit de ijzertijd zijn alleen losse scherven gevonden. Ten oosten de dorpskern van Scharn zijn de restanten van een Romeinse grafheuvel gevonden. Uit het dorp

- 8 Dukers 2006, 7.
- 9 Dukers 2006, 26.
- 10 Dukers 2006, 11.
- 11 Dukers 2006, 6.
- 12 Soeters 2011, 7.
- 13 Soeters 2011, 8.

zelf komt een los kruikje (mogelijk een grafgift) uit de Romeinse tijd. Bij het kruikje werd ook een urn uit de Merovingische tijd (6^e-7^e eeuw) gevonden. Tevens zijn in de dorpskern vondsten uit de late middeleeuwen gedaan.

2.4 Onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is de veiligstelling van het door het bevoegd gezag behoudenswaardig verklaard erfgoed. De mogelijkheden voor in situ behoud zijn bestudeerd en geen optie gebleken. Derhalve wordt de behoudenswaardige archeologie ex situ veiliggesteld in zoverre deze verstoord wordt.¹⁴

Voor het uitgevoerde onderzoek is een programma van Eisen (PvE) opgesteld waarin de volgende onderzoeksdoelen en vragen zijn geformuleerd:¹⁵

Landschap en bodem:

1. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik in de diverse periodes in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, etc.?
2. Hoe is de archeologische relevante geologische en bodemkundige opbouw van de ondergrond.
3. Kan de ligging op het Terras van Caberg bevestigd worden?
4. Zijn er aanwijzingen voor stratigrafische hiaten, d.w.z erosie of non-depositie, in de geologische profielopbouw ter plekke van de sites?
5. Zijn er aanwijzingen voor essentiële veranderingen in het landgebruik vanaf de Middeleeuwen?

Gaafheid en conservering:

1. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de specifieke sites en/of off-site verschijnselen?
3. Wat is de aard en kwaliteit van de bodem qua conservering van archeologische resten en in welke lagen of gebieden zijn deze resten of aanwijzingen voor landgebruik te verwachten?
3. In hoeverre zijn grondsporen vervaagd door bodemvorming? Bestaat hierin verschil tussen sporen uit verschillende perioden, zo ja welke? Op welk niveau zijn eventuele grondsporen leesbaar en hoe duidelijk tekenen zich de grondsporen af?

Perioden en sites:

1. Is het mogelijk om op vindplaatsen met resten uit verscheidene perioden of fasen, ruimtelijke patronen te onderscheiden?
2. Zijn er oude oppervlakken aantoonbaar en zo ja, waaruit bestaan deze lagen? Zijn uitspraken over infrastructuur en/of complextypen mogelijk? Uit welke periodes zijn deze resten?
3. Aangezien het vermoeden bestaat dat de huidige Wethouder van Caldenborghlaan een Romeinse dan wel vroeg middeleeuwse oorsprong heeft, zijn daarvan resten aantoonbaar en zo ja welke zijn dit? Zijn er indirecte aanwijzingen voor de aanwezigheid van deze oudere infrastructuur op basis van archeologische resten zoals graven of bouwstructuren?
4. Kunnen aan de hand van sporen en vondsten of palynologische gegevens

¹⁴ Soeters 2011.

¹⁵ Soeters 2011.

uitspraken gedaan worden over de precieze functie van dit terrein? Wat vond er plaats op het erf/binnenhof? Werd hier iets verbouwd/verwerkt? Zijn er moestuinen geweest?

5. Welke resten van ambachtelijke activiteiten kunnen toegewezen worden aan een specifiek ambacht?
6. Indien resten van ambachtelijke of landbouwactiviteit gevonden worden, kunnen deze in verband gebracht worden met de indeling van voormalige bebouwing?
7. Welke uitspraken kunnen gedaan worden met betrekking tot de wijze van bouwen en de percelering in het verleden? Verschillen deze met de huidige? Zijn er aanwijzingen voor specifiek gebruik van het perceel per periode?
8. Zijn sporen enkel in de 15^e-19^e eeuw te dateren of zijn er ook sporen aangetroffen met resten uit vroegere periodes? Is te achterhalen welke functie dergelijke sporen hebben gehad? Is het mogelijk te bepalen welke menselijke activiteit hier plaatsvond voorafgaand aan de bewoning?
9. Zijn er aanwijzingen voor middeleeuwse handwerker of landbouwactiviteiten en zo ja, welke waren dat?
10. In hoeverre kunnen restanten van de Wittevrouwenhof gerelateerd worden aan de historisch bekende structuren van het hof vanuit kaarten/tekeningen?
11. Zijn er resten aanwezig die in verband kunnen worden gebracht met de nabijheid van de vestingwerken zoals aangegeven op de kaart van Visscher uit 1632?

De volgende vragen zijn van belang bij het ecologisch onderzoek van eventuele beerputten en waterputten. Daarnaast zouden de overige immobilia (scherven etc.) eveneens op sommige vragen antwoord kunnen geven:

1. Welke informatie kan verkregen worden met betrekking tot de levenswijze van de bewoners van De Wittevrouwenhof?
2. Is aan de hand van de beerput-inhoud een nadere datering mogelijk van de beerput? (via de aan-/afwezigheid van bepaalde voedselgewassen, zoals bv. boekweit)
3. Wat kunnen de ecologische resten zeggen over de levensstandaard van de bewoners van De Wittevrouwenhof?
4. Welke variatie was er aanwezig in het menu en welke gewassen/groenten/fruit werden geconsumeerd?
5. Zijn aan de hand van de ecologische resten bepaalde voedingsgewoonten of medicinale gewassen te onderscheiden?
6. Geven de ecologische resten aanleiding om de uitoefening van bepaalde functies/bezigheden of beroepen op de Wittevrouwenhof te veronderstellen? (bv. graandorsen, tabaksteelt, vlasbewerking).

Behalve de beantwoording van de bovenstaande onderzoeksvragen wordt gekeken in hoeverre de resultaten van het onderzoek kunnen bijdragen aan de kennis over de relevante onderzoeksthema's uit de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA) en het wetenschappelijke onderzoekskader van de gemeente Maastricht (WOK).

2.5 Werkwijze

2.5.1 Veldwerk

Het onderzoek bestond aanvankelijk uit twee delen: het binnenhof en het koetshuis.¹⁶ Het binnenhof diende met drie proefsleuven onderzocht te worden met, afhankelijk van de resultaten, een eventuele doorstart naar een definitieve opgraving. In het koetshuis moest de bouwput voor een kelder conform een definitieve opgraving worden uitgegraven. De kelder in het koetshuis was echter al voor aanvang van het onderzoek ontgraven zodat het onderzoek zich tot het binnenhof heeft moeten beperken.

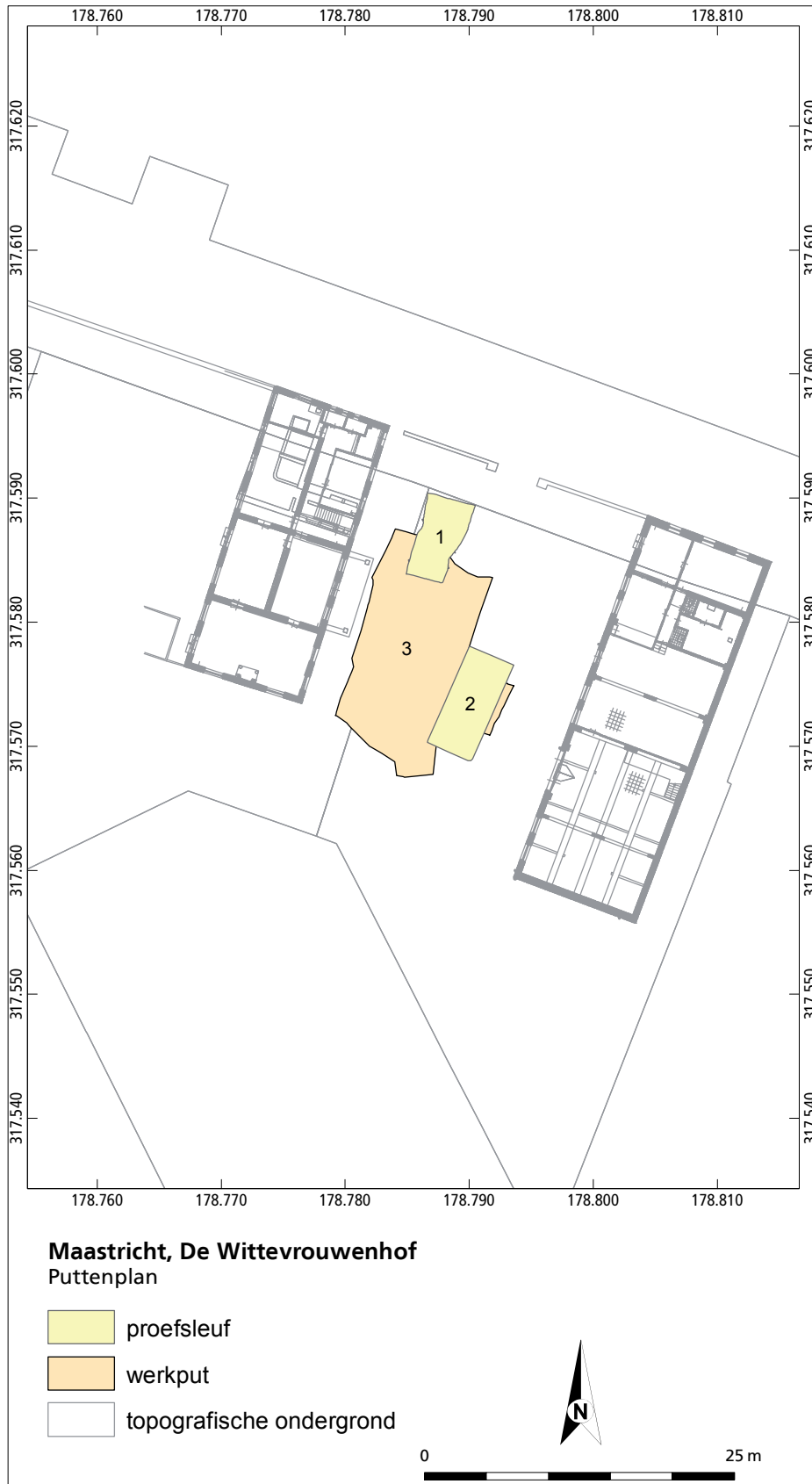
Het onderzoek op het binnenhof is uitgevoerd in twee fasen: een proefsleuvenonderzoek en een definitieve opgraving. Gedurende beide fasen van het onderzoek werd het binnenhof ook gebruikt als bouwplaats voor de restauratie van het koetshuis en de nieuwbouw op het achterterrein. Hierdoor waren delen van het terrein pas in tweede instantie of niet beschikbaar voor onderzoek. Het puttenplan van het proefsleuvenonderzoek moest tijdens het onderzoek worden aangepast. Bij het puttenplan voor het definitieve onderzoek is rekening gehouden met de door de aannemer benodigde ruimte.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd van 24 tot en met 26 januari 2011 door een veldteam bestaande uit een senior archeoloog en twee KNA archeologen. Bij het onderzoek zijn twee proefsleuven aangelegd van 8 bij 4 m, put 1 en 2. Een derde proefsleuf, in het zuidoostdeel van het binnenhof kon niet worden aangelegd, vanwege de ruimte die de aannemer nodig had voor de aanvoer van bouwmaterialen. Omdat de eerste twee putten voldoende resultaat hadden opgeleverd om een vervolgonderzoek wenselijk te maken is de derde put in overleg met de gemeente Maastricht geschrapt.

Het vlak in de put 1 is aangelegd op het niveau van een natuurstenen bestrating op circa 1 meter onder maaiveld. In de zuidwesthoek van de put is een kijkgat gemaakt tot in de natuurlijke ondergrond. Het vlak van put 2 is aangelegd op het niveau van twee funderingen op ongeveer 30 centimeter onder maaiveld. De noordzijde van deze put is verdiept tot 1,4 m onder maaiveld, in de natuurlijke ondergrond. Van beide putten zijn het vlak en een lengteprofiel gefotografeerd en handmatig getekend op schaal 1:20. Het vlak is gewaterpast. De definitieve opgraving is uitgevoerd van 17 tot en met 20 oktober 2011 door een veldteam bestaande uit een seniorarcheoloog, een KNA-archeoloog, een junior archeoloog en een veldtechnicus. Bij de opgraving is het westelijke deel van het hof in één put, put 3, opengelegd. Het oostelijke deel van het binnenhof was in gebruik door de aannemer voor de af- en aanvoer van grond en bouwmaterialen. De aanleg van een opgravingsput in het oostdeel, put 4, diende alleen te gebeuren indien de onderzoeksvragen niet uit de resultaten van put 1, 2 en 3 beantwoord konden worden.¹⁷ Omdat op basis van de resultaten van de putten 1,2 en 3 hier geen onderdelen van het boerderijcomplex meer te verwachten waren, is in overleg met het bevoegd gezag besloten hier geen put aan te leggen. Het eerste vlak in put 3 bevond zich op het niveau van de bestrating en de muurresten. Het vlak is digitaal getekend en gewaterpast met behulp van een robotic total station. Het westprofiel en de aanzichten van de muren zijn met de hand getekend op schaal 1:20. Het tweede vlak is aangelegd in de natuurlijke ondergrond. Hier bleken zich geen sporen

¹⁶ Soeters 2008.

¹⁷ Soeters 2011, 13.

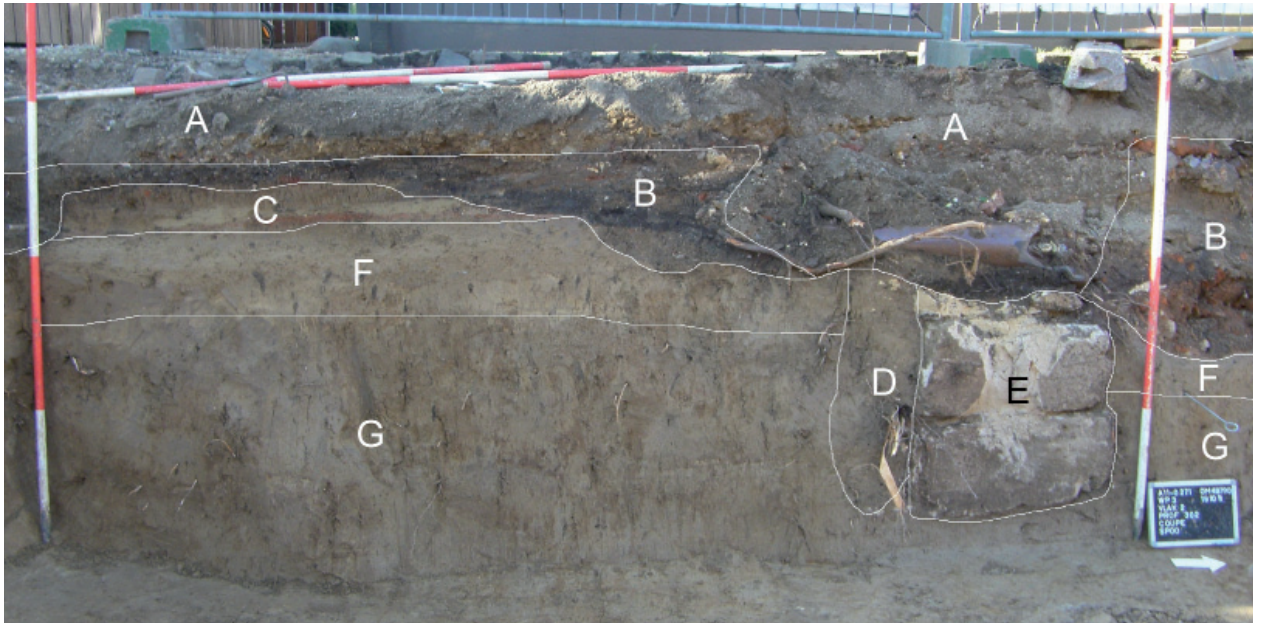

Afb. 2.2 Puttenplan.

te bevinden. Dit vlak is digitaal ingetekend. Het locale meetsysteem is uitgezet door erkende landmeters en gekoppeld aan het RD-stelstel. De gedigitaliseerde vlaktekeningen zijn ten slotte in een Geografisch Informatie Systeem (GIS) verwerkt.

Het plangebied, het binnenhof, heeft een omvang van 360m². Bij het proefsleuvenonderzoek zijn twee putten uitgegraven van respectievelijk 23 en 33m², bij de definitieve opgraving is één put aangelegd van 164,5 m². In totaal is 193 m² onderzocht (na aftrek van de overlap in de putten), wat overeenkomt met 54% van het plangebied. Dit komt globaal overeen met circa 15% van het gehele boerderijcomplex.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.2). De opgravingsdocumentatie bevindt zich momenteel bij de BAAC-vestiging te 's-Hertogenbosch. Te zijner tijd zal dit worden overgedragen aan het Gemeentelijk Depot voor Bodemvondsten Maastricht.

Afb. 3.1 Westprofiel (P301) met de recente bovenlaag (A), het puinpakket (B), pakket leemvloeren (C), insteekmuur S14 (D), muur S14 (E), mogelijke akkerlaag (F) en de natuurlijke ondergrond (G).

Afb. 3.2 Muur S14 met het huidige landhuis uit de 18e en 19e eeuw.

3 Resultaten

3.1 Bodemopbouw

Het huidige straatniveau van het binnenhof ligt op circa 49,20 m +NAP. De bovenste 30 cm bestond uit recente bestrating, een vleilaag en een egalisatielaag van grind. Hieronder bevond zich een dik puinpakket (S999 en S21) met voornamelijk baksteen en in mindere mate brokken mergel en natuursteen. Aan de noordkant van put 1 was dit pakket circa 60 cm dik, in het midden plaatselijk 120 cm en aan de zuidkant, op de resten van een gebouw, circa 10 cm. Het pakket dekte een oude bestrating en enkele funderingsresten direct af. Het is aannemelijk dat het puinpakket tot stand is gekomen bij de sloop van de afgedekte gebouwresten. Onder het puinpakket bevond zich het restant van een plaatselijk nog 40 cm dikke laag bruingrijze leem met weinig houtskool en ijzeroer, mogelijk een akkerlaag. De onderkant van de laag loopt van zuid naar noord af van 48,40 tot 48,00 +NAP.

De natuurlijke ondergrond bestaat uit een grijsbruine zandige leem met sporen van bioturbatie, wortelresten en ijzerconcreties. De natuurlijke bodem is te interpreteren als een ooivaaggrond (Ldh6) bestaande uit colluviaal afgezette zandige leem.¹⁸ De ooivaaggronden van eenheid Ldh6 komen veel voor in uitspoelingswaaiers van het lössplateau in het Maasdal.¹⁹

3.2 Sporen

Het aangetroffen muurwerk behoort tot een oudere fase van het hof dan het huidige landhuis. De oriëntering van de huidige muren wijkt af ten opzichte van die van het landhuis. Daarnaast kunnen de muren niet op het landhuis hebben aangesloten, vanwege de positionering van de oorspronkelijke vensters.²⁰

De oriëntering van alle aangetroffen muren is gelijk zodat ze onderdeel zijn geweest van één gebouwcomplex. De muren van het complex waren vanaf circa 48,60 m +NAP bewaard gebleven.

De oudste muur is S14 (zie bijlage 1). De muur is volledig opgetrokken van een enkele rij mergelblokken en heeft een breedte van circa 70 cm en een onderkant op 47,80 m +NAP. De vermoedelijke tegenhanger van de muur bevond zich nog in het talud van een bouwput direct ten zuiden van het plangebied. Deze muur kon niet meer worden gedocumenteerd maar lag ongeveer ter hoogte van de zuidgevel van het koetshuis. Met deze muur heeft het pand een breedte gehad van ongeveer 12 meter. Haaks op S14 bevond zich een 1,80 m brede en 80 cm diepe baan met puin met de onderkant op 47,85 m +NAP. Op grond van de diepte van de onderkant is het aannemelijk dat hier een dwarsmuur

18 Het colluvium is op basis van stratigrafie niet te dateren, het zuidelijke diepe deel van de bouwput is tijdens het onderzoek niet bekeken. Dit deel was reeds voor aanvang van het onderzoek afgeschreven en bovendien niet toegankelijk.

19 Vleeshouwer 1990, 106.

20 Dukers 2006, 11. De meeste vensters in de achtergevel van het landhuis, waaronder de drie meest zuidelijke, zijn origineel. Dukers dateert ze bij de beschrijving in de 18e eeuw.

op S14 heeft gestaan, die al tijdens het gebruik van het pand gesloopt is. De muren S27/34 en S32, gelegen binnen het gebouw, zijn ook volledig in mergel opgetrokken en horen mogelijk bij de oudste bouwfase. S27 bestaat uit één groot blok mergel met een onderkant op 48,35 +NAP en ligt vier meter ten zuiden van S14. Dit blok kan een poer zijn geweest voor een staander van de dakconstructie. Het blok maakte in ieder geval deel uit van de binnenindeling van het gebouw met de muur S34 en S32. Een tussenliggende muur kan zijn verdwenen omdat ook S32 slechts tot een diepte van 5 cm aanwezig was. Het pakket leemvloeren aan de zuidkant van profiel 302 vanaf 48,75 m +NAP hoort waarschijnlijk bij het gebouw, hoewel nergens een directe relatie met het muurwerk is aangetroffen. Het onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de datering van de oudste fase. Waarschijnlijk is deze fase gelijktijdig met de mergelstenen kelder onder het landhuis. De kelder kon bij de bouwhistorische verkenning niet nauwkeurig gedateerd worden, maar dateert vermoedelijk uit de 15^e of 16^e eeuw.²¹

Pas na de bouw werd dwars door het pand een goot van mergelblokken aangelegd die door S14 heen werd gebroken. De goot verloopt van noord naar zuid 20 cm. De dekplaten van de goot waren verdwenen maar de bovenkant moet ongeveer op 48,65 m +NAP hebben gelegen, net onder het niveau van de leemvloeren in profiel 302. Ter plaatse van kuil S20 heeft waarschijnlijk een opvangbekken gestaan voor het regenwater van het dak en de binnenplaats. Rond het bekken werd de muur versterkt door deze te ondermetselen met twee klammuren, S15 en S17. Op een later moment wordt de opvangbekken weggehaald en de goot dichtgezet met muur S21. De onderkant van de muur staat op gebroken delen van een natuurstenen plaat, mogelijk stukken van het verwijderde natuurstenen waterbekken.

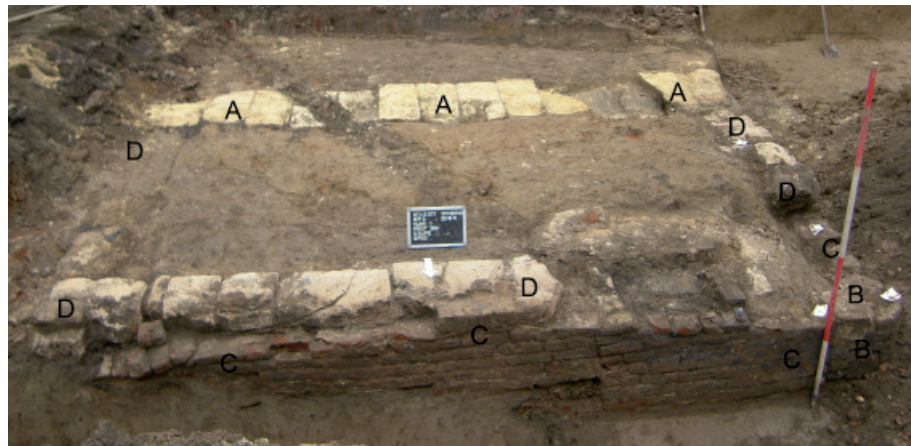
Ook de binnen-indeling van het pand is later verder uitgebreid met twee baksteenmuren vanaf de poer S27, S2 en S35. Muur S2 is in de westelijke richting verdwenen door een recente leidingsleuf.

Afb. 3.3 De mergelblokken muur (A) met de jongere goot (B), de dichtzetting van de goot (C), de ondermetseling van de mergelblokkenmuur (D 2x) en de muur van een latere uitbouw (E).

²¹ Dukers 2006, 15, 26. Dukers geeft geen argumenten voor de datering.

Aan de noordkant van S14 bevond zich een aanbouw in het binnenhof van 4,5 bij 2,25 m. De aanbouw is verschillende malen aangepast. Van de oudste fase is mogelijk alleen de poer S11 in de noordwesthoek overgebleven. Opvallend is echter het ontbreken van een poer in de noordoosthoek van de aanbouw. De poer kan onderdeel zijn geweest van een overkapping of een vakwerkconstructie. De aanbouw hoort mogelijk niet bij de oudste fase van de boerderij omdat de poer van baksteen is en niet van mergel. Een nauwkeuriger datering is niet te geven. In een tweede fase werden de wanden van de uitbouw dichtgezet met de baksteenmuren S10 en S12. Opvallend is de getrapte fundering van S12; aan de westkant op 48,30 m +NAP en aan de oostkant op 47,85. De onderkant van S10 zit eveneens op 47,85 m +NAP. Het aflopen van S12 en het ontbreken van de noordoostelijke poer kan mogelijk verklaard worden door een hoogteverschil in het terrein. Halverwege S12 bevindt zich een rollaag met een bovenzijde op 48,54 m +NAP, waarschijnlijk de onderdorpel van een toegang. In een derde fase werden de baksteenmuren en de poer tot aan het maaiveld gesloopt en werd het hele gebouwtje opnieuw opgetrokken van gebroken mergelblokken aangevuld met baksteen (S2008, 9, 13, 38, 46, 48). De bouwfases konden niet (relatief) gedateerd worden aan de hand van de baksteenformaten. Alle muren waren gemaakt van dezelfde stenen, rode bakstenen van 22-23x10-11x5,5-6 cm.

Afb. 3.4 Uitbouw aan de muur S14 (A) met poer (B), opvulling van het vakwerk met baksteenmuren (C) en de nieuwe opbouw van gebroken mergelblokken en baksteen (D).

In het noordwestdeel van het binnenhof is een groot stuk van een natuurstenen (sier-)bestrating gevonden. Voor de bestrating zijn maaskeien gebruikt van verschillend formaat. Het middendeel van het hof was bestraat met grind en ronde keien. In de noordwesthoek was de bestrating in een kwart cirkel verhoogd aangelegd. De verhoging werd begrensd door een band van grote maaskeien, de binnenvulling was opgevuld met min of meer rechthoekige keien. Binnen cirkel bevond zich weer een rechthoekige verhoging, eveneens afgezet met een band van grote keien. De verhogingen liepen af van 48,70 + NAP op de rechthoekige verhoging tot 48,20 op de rand van de ronde band. De bestrating in het middendeel bevond zich op circa 47,80 +NAP. Als de kwart cirkel wordt gereconstrueerd komt deze over het midden van de het huidige hof uit. Als wordt verondersteld dat de sierbestrating symmetrisch is geweest met twee (of vier) kwartronde verhogingen, moet het hof ten tijde van de bestrating veel

groter zijn geweest in oostelijke richting en onder het huidige koetshuis hebben doorgelopen. Bij het uitgraven van de kelder in het huidige koetshuis heeft de aannemer een bestrating van maaskeien gezien, vermoedelijk het vervolg van de opgegraven bestrating.²²

Afb. 3.5 Sierbestrating van maaskeien in put 1.

3.3 Vondsten

Aardewerk

Het onderzoek heeft een zeer beperkte hoeveelheid aardewerk opgeleverd. Uit de goot S1 is een fragment witbakkend aardewerk gekomen met aan de buitenzijde een oneffen bruin loodglazuur. De scherf is in de 16e of 17e eeuw dateren. Ook drie fragmenten van een aan één zijde zwart geglazuurde dakpan kunnen uit deze periode komen. S19, het sloopgat van het waterbekken, is op grond van een scherf wit industrieel aardewerk en het fragment van een slibversierd bord van roodbakkend Nederrijns aardewerk in het laatste kwart van de 18e of de 19e eeuw te dateren. Uit S8, de puinbaan, komt een randfragment van een steengoed zalfpotje uit de 18^e of 19^e eeuw en het fragment van een tingeglazuurde tegel uit dezelfde periode. Uit het ophogingspakket S19 komen drie fragmenten van een kop van faience uit de tweede helft van de 17e of de 18e eeuw.

Uit de puinlaag in put 1 zijn een fragment van een bord van Nederrijns slibversierd aardewerk en een wandfragment van een steengoed voorraadvat gekomen, beide uit de 18e of 19e eeuw.

Metaal²³

Aan de onderkant van de puinlaag S19 zijn twee munten aangetroffen. Eén

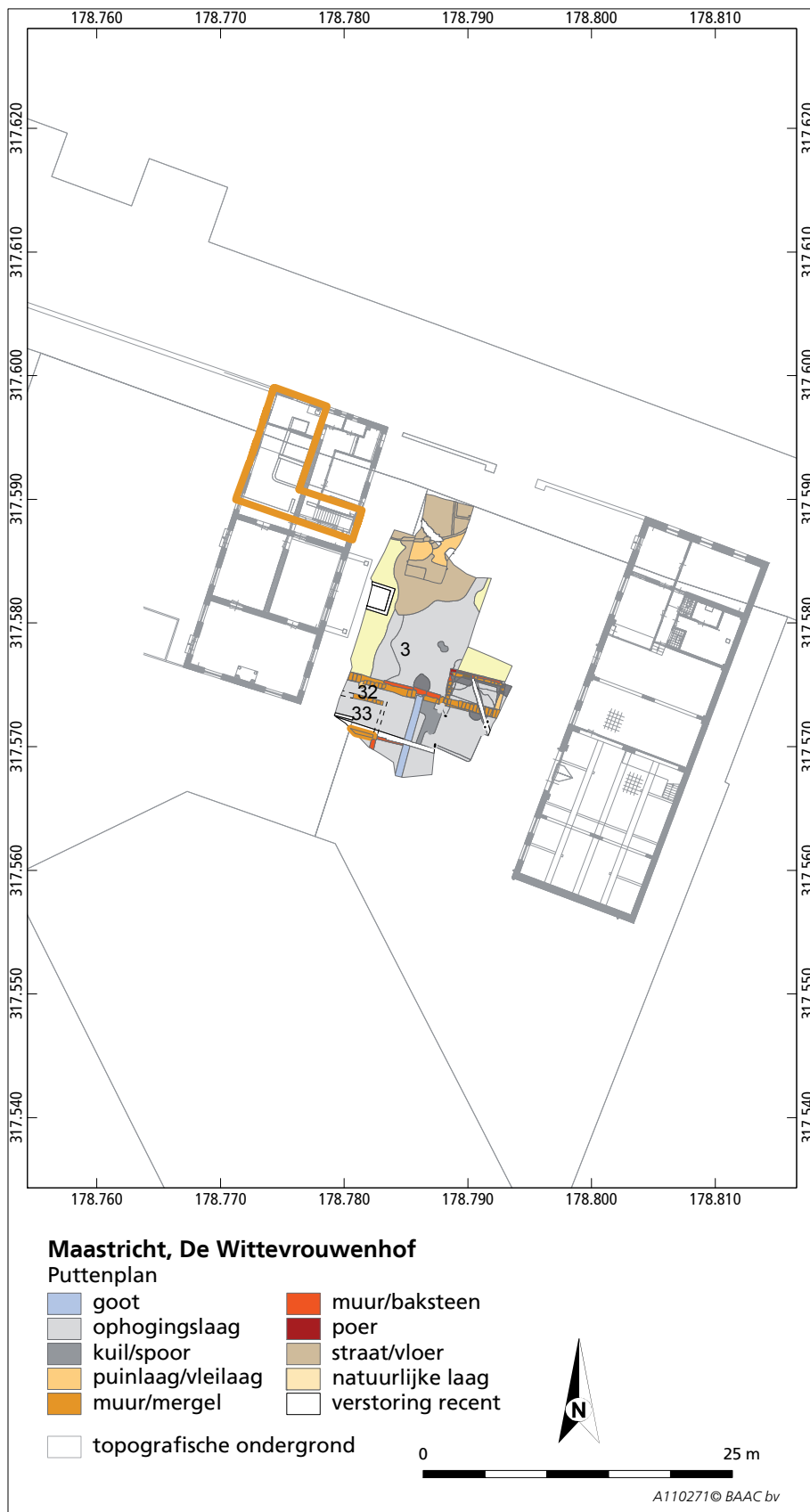
²² Mondelinge mededeling van een medewerker van het aannemingsbedrijf.

²³ Determinatie M. Hendriks, BAAC.

munt was een Overijsselse koperduit uit 1769, de tweede munt was ook een duit maar zodanig versleten dat geen herkomst en datering kunnen worden vastgesteld.

Afb. 3.6 Voor en achterzijde van een Overijsselse koperduit uit 1759.

Afb. 4.1 Archeologische sporen met de huidige bebouwing en de kelder van mergelblokken.

4 Synthese

4.1 Synthese

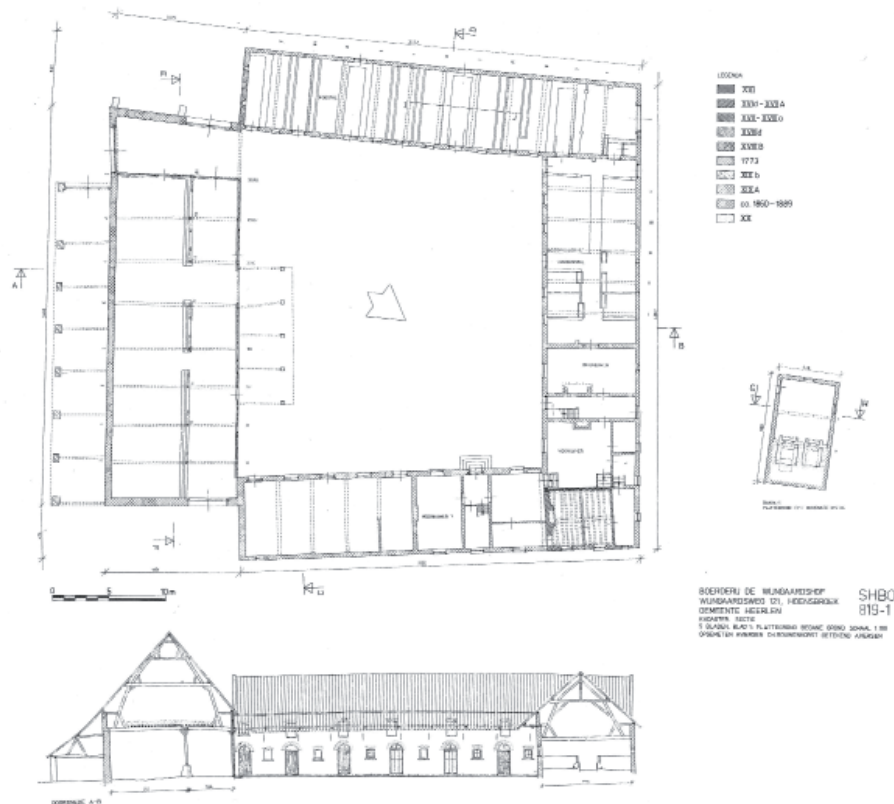
De opgraving heeft resten opgeleverd van een voorloper van het huidige Wittevrouwenhof. Aan de zuidkant van het hof stond een gebouw van circa 12m breed met een fundering van mergelblokken. Vanwege de enorme breedte van het gebouw gaat het vermoedelijk om een langsdeelschuur. Dit is een schuurtype waarbij één van de zijbeuken was verbreedt om volle oogstkarren de schuur in te kunnen laten rijden door de in de korte zijden gelegen rijpoorten.²⁴ De zolder van de schuur werd gebruikt voor de opslag van de oogst. De binnenzijde van het gebouw was ingedeeld met poeren en muren van mergelblokken. Na de eerste bouwfase werd door de schuur een goot van mergelblokken aangelegd. De goot liep van het binnenhof af naar de achterzijde van het complex. Mogelijk werd via de goot het regenwater uit een opvangbak in het hof naar de achterkant van het gebouw afgevoerd. De opvangbak kan dan als waterreservoir hebben gediend. Op basis van een aardewerkfragment uit de goot moet deze in de 16^e of 17^e eeuw buiten gebruik zijn geraakt.

Na de aanleg van de goot werd de binnen-indeling van de schuur uitgebreid met baksteenmuren.

Tegen de binnenhofzijde van de schuur stond een kleine aanbouw van standers op bakstenen poeren. De aanbouw kan zowel een overkapping als een vakwerkbouw zijn geweest. In een later stadium werd de houtconstructie opgevuld met bakstenen muren. Deze constructie werd later weer afgebroken en vervangen door een driezijdige muur van gebroken mergelblokken en bakstenen. De fundering van de aanbouw liep trapsgewijs af in westelijke richting, mogelijk was dit deel van het hof aanvankelijk lager gelegen. Het binnenhof was voorzien van een (sier-)bestrating van Maaskeien. Uit de vorm van de bestrating blijkt dat het binnenhof oorspronkelijk onder het huidige koetshuis doorliep.

De langsdeelschuur en de bestrating moeten onderdeel hebben uitgemaakt van een hofboerderij; een typisch Zuid-Limburgs type boerderij waarbij de gebouwen in een L-,U of carré-vorm rondom een centrale binnenhof zijn gelegen. Hoewel het complex op de kaart van 1805 als een geheel gesloten vierkant complex is afgebeeld heeft het onderzoek geen aanwijzing opgeleverd voor het bestaan van een gebouw aan de noordzijde van het hof. Ook het bestaan van een gebouw aan de oostzijde is niet geheel zeker, vanwege het doorlopen van de bestrating onder het koetshuis. De oudste opzet van het complex was waarschijnlijk L-vormig; een hoofdgebouw met kelder, onder het huidige landhuis, en de langsdeelschuur.

²⁴ Fockema Andrea 1957-1958, 310.

Afb. 4.2 Bouwtekening van een voormalige hofboerderij in Hoensbroek.²⁵ De grote schuur links op de plattegrond en doorsnede A-B is de langsdeelschuur. Het opgegraven deel van het Wittevrouwenhof is waarschijnlijk onderdeel van dergelijke schuur.

De datering van het complex is door het zeer geringe aantal vondsten onzeker. De vulling van de goot kon op basis van één scherf in de 16e of 17e eeuw worden gedateerd, zodat de goot en de schuur in ieder geval van voor de 18e eeuw zijn. De eerste aanleg van de schuur is waarschijnlijk gelijktijdig met de kelder onder het huidige landhuis, in de 15e of 16e eeuw.

De afbraak van het complex moet blijkens de vondst van een munt uit 1769 onderop het puinpakket en één scherf industrieel vervaardigd aardewerk uit de uitbraakkuil van het waterbassin na het derde kwart van de 18e eeuw hebben plaatsgevonden, vermoedelijk voorafgaand aan de historisch bekende verbouwing tot landhuis in 1825.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Landschap en bodem:

1. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik in de diverse periodes in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, etc.?

Onder de resten van het boerderijcomplex bevond zich het restant van een akkerlaag. De akkerlaag kan niet worden gedateerd door het gebrek aan vondsten.

2. Hoe is de archeologische relevante geologische en bodemkundige opbouw van de ondergrond.

De bodem bestaat uit een ophogingslaag met veel puin afkomstig van de

²⁵ Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek 1998.

sloop van het boerderijcomplex. De puinlaag ligt nog deels op het restant van een oude natuurstenen bestrating. De bestrating is aangelegd op een oude akkerlaag. Hieronder bevindt zich de natuurlijke ondergrond, een colluviaal afgezette zandige leem.

3. *Kan de ligging op het Terras van Caberg bevestigd worden?*
Nee. Door de geringe omvang van het onderzoek kon geen inzicht worden verkregen in de landschappelijke ligging van het plangebied.
4. *Zijn er aanwijzingen voor stratigrafische hiaten, d.w.z erosie of non-depositie, in de geologische profielopbouw ter plekke van de sites?*
Ja. Het colluviale pakket geeft aan dat de geologische opbouw is afgedekt.
5. *Zijn er aanwijzingen voor essentiële veranderingen in het landgebruik vanaf de middeleeuwen?*
Ja. Het plangebied was achtereenvolgens in gebruik als akker, boerderij en landhuis.

Gaafheid en conservering:

1. *Wat is de mate van conservering en gaafheid van de specifieke sites en/of off-site verschijnselen?*
De conservering van het muurwerk was uitstekend door een afdekkende puinlaag.
2. *Wat is de aard en kwaliteit van de bodem qua conservering van archeologische resten en in welke lagen of gebieden zijn deze resten of aanwijzingen voor landgebruik te verwachten?*
Bij het onderzoek zijn geen vondsten van organische aard aangetroffen. Ook vondstcontexten waaruit organisch vondstmateriaal verwacht had kunnen worden zijn niet gevonden.
3. *In hoeverre zijn grondsporen vervaagd door bodemvorming? Bestaat hierin verschil tussen sporen uit verschillende perioden, zo ja welke? Op welk niveau zijn eventuele grondsporen leesbaar en hoe duidelijk tekenen zich de grondsporen af?*
De aangetroffen grondsporen vertonen geen tekenen van vervaging. De grondsporen waren echter jong, in de nieuwe tijd, te dateren en kenmerkte zich in het veld door veel bouw materiaal in de vulling.

Perioden en sites:

1. *Is het mogelijk om op vindplaatsen met resten uit verscheidene perioden of fasen, ruimtelijke patronen te onderscheiden?*
Niet van toepassing. In het plangebied is slechts één vindplaats aangetroffen.
2. *Zijn er oude oppervlakken aantoonbaar en zo ja, waaruit bestaan deze lagen? Zijn uitspraken over infrastructuur en/of complextypen mogelijk? Uit welke periodes zijn deze resten?*
Tussen 48,60 en 47,80 NAP bevond zich een (sier-)bestrating van maaskeien. De bestrating kon niet rechtstreeks worden gedateerd maar is wel verband te brengen met boerderijcomplex uit de 16^e, 17^e en 18^e eeuw. Tussen circa 48,60 en 48,20 NAP bevond zich een akkerlaag. De akkerlaag kon niet gedateerd worden maar gaat vooraf aan de boerderij.
3. *Aangezien het vermoeden bestaat dat de huidige Wethouder van Caldenborghlaan een Romeinse dan wel vroeg middeleeuwse oorsprong*

heeft, zijn daarvan resten aantoonbaar en zo ja welke zijn dit? Zijn er indirecte aanwijzingen voor de aanwezigheid van deze oudere infrastructuur op basis van archeologische resten zoals graven of bouwstructuren?

Het onderzoek heeft geen resten ouder dan de nieuwe tijd opgeleverd.

4. *Kunnen aan de hand van sporen en vondsten of palynologische gegevens uitspraken gedaan worden over de precieze functie van dit terrein? Wat vond er plaats op het erf/binnenhof? Werd hier iets verbouwd/verwerkt? Zijn er moestuinen geweest?*

De natuurstenen bestrating in de noordwesthoek van het hof was in patroon gelegd. De bestrating diende behalve een functioneel belang ook een esthetisch aspect.

5. *Welke resten van ambachtelijke activiteiten kunnen toegewezen worden aan een specifiek ambacht?*

De akkerlaag en de langsdeelschuur zijn kenmerkend voor een landbouwbedrijf.

6. *Indien resten van ambachtelijke of landbouwactiviteit gevonden worden, kunnen deze in verband gebracht worden met de indeling van voormalige bebouwing?*

Niet van toepassing.

7. *Welke uitspraken kunnen gedaan worden met betrekking tot de wijze van bouwen en de percelering in het verleden? Verschillen deze met de huidige? Zijn er aanwijzingen voor specifiek gebruik van het perceel per periode?*

Op basis van een veronderstelde symmetrie in de sierbestrating moet het binnenhof oorspronkelijk groter zijn geweest en zich onder het huidige koetshuis hebben uitgestrekt.

8. *Zijn sporen enkel in de 15^e-19^e eeuw te dateren of zijn er ook sporen aangetroffen met resten uit vroegere periodes? Is te achterhalen welke functie dergelijke sporen hebben gehad? Is het mogelijk te bepalen welke menselijke activiteit hier plaatsvond voorafgaand aan de bewoning?*

Niet van toepassing. Het onderzoek heeft geen sporen ouder dan de 15^e eeuw opgeleverd.

9. *Zijn er aanwijzingen voor middeleeuwse handwerker of landbouwactiviteiten en zo ja, welke waren dat?*

Bij het onderzoek is een akkerlaag aangetroffen. Op grond van de oversnijding van de oudste bouwphase van de boerderij moet de akkerlaag uit de 16^e eeuw of eerder komen.

10. *In hoeverre kunnen restanten van de Wittevrouwenhof gerelateerd worden aan de historisch bekende structuren van het hof vanuit kaarten/tekeningen?*

Uit historische kaarten blijkt dat het hof zich in de loop van de 18^e eeuw heeft ontwikkeld tot een vierkant gesloten hof. Bij het onderzoek zijn resten gevonden van een gebouw aan de zuidelijke zijde van het hof. Vanwege de aanwezigheid van een oude kelder is ook de aanwezigheid van een gebouw aan de westkant van het hof aannemelijk. Aanwijzingen voor bebouwing aan de noord- en de oost-zijde van het hof zijn niet aangetroffen. Het hof heeft waarschijnlijk, in tegenstelling tot de kaart van 1805, een L-vorm gehad. Wellicht heeft de tekenaar uit 1805 zich verkeken

op een ommuurd hof.

11. *Zijn er resten aanwezig die in verband kunnen worden gebracht met de nabijheid van de vestingwerken zoals aangegeven op de kaart van Visscher uit 1632?*

Nee.

De volgende vragen zijn van belang bij het ecologisch onderzoek van eventuele beerputten en waterputten. Daarnaast zouden de overige immobilia (scherven etc.) eveneens op sommige vragen antwoord kunnen geven:

1. *Welke informatie kan verkregen worden met betrekking tot de levenswijze van de bewoners van De Wittevrouwenhof?*
Geen. Het onderzoek heeft te weinig relevante informatie opgeleverd.
2. *Is aan de hand van de beerput-inhoud een nadere datering mogelijk van de beerput? (via de aan- of afwezigheid van bepaalde voedselgewassen, zoals bv. boekweit)*
Niet van toepassing.
3. *Wat kunnen de ecologische resten zeggen over de levensstandaard van de bewoners van De Wittevrouwenhof?*
Niet van toepassing.
4. *Welke variatie was er aanwezig in het menu en welke gewassen/groenten/fruit werden geconsumeerd?*
Niet van toepassing.
5. *Zijn aan de hand van de ecologische resten bepaalde voedingsgewoonten of medicinale gewassen te onderscheiden?*
Niet van toepassing.
6. *Geven de ecologische resten aanleiding om de uitoefening van bepaalde functies/bezigheden of beroepen op de Wittevrouwenhof te veronderstellen? (bv. graandorsen, tabaksteelt, vlasbewerking).*
Niet van toepassing.

Het onderzoek heeft geen resultaten opgeleverd die kunnen bijdragen aan de kennis over de relevante onderzoeksthema's uit de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA) en het wetenschappelijke onderzoekskader van de gemeente Maastricht (WOK). Het Wittevrouwenhof had als kloosteruithof kunnen bijdragen aan de onderzoeksthema "De rol versterkingen, burchten, kastelen en andere adellijke en kerkelijke bezittingen bij de ontwikkeling van het buitengebied." uit het Wetenschappelijke OnderzoeksKader van de gemeente Maastricht. Echter door de zeer beperkte omvang van het onderzoek (slechts 15% van het boerderijcomplex) en het vrijwel ontbreken van vondsten zijn er weinig gegevens voorhanden die wat kunnen zeggen over de indeling, het gebruik of de bewoners van het boerderijcomplex.

5 Literatuur en bronnen

Literatuur

Centraal College van Deskundigen (CCvD),
2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*
(KNA) *Landbodems, versie 3.2*, SIKB, Gouda.

Dukers, B.A.J.T., 2006: *Bouwhistorische*
verkenning Wittevrouwenhof Scharn, Buro4/
Roermond.

Fockema Andreae, S.J., R.C. Hekker en E.H.
ter Kuile, 1957-1958: *Duizend jaar bouwen*
in Nederland (2 delen). Allert de Lange,
Amsterdam.

Mark, R. van der, 2011: *Tussentijds*
evaluatierapport Maastricht-Wittevrouwenhof,
Inventariserend veldonderzoek doormiddel
van proefsleuven, BAAC bv/s-Hertogenbosch

Soeters, G.C., 2008: *Programma van Eisen,*
Inventariserend veldonderzoek en opgraven,
Restauratie en uitbreiding Landhuis de
Wittevrouwenhof Maastricht, Gemeente
Maastricht/Maastricht.

Soeters, G.C., 2011: *Programma van Eisen,*
Opgraven, Restauratie en uitbreiding Landhuis
de Wittevrouwenhof Maastricht, Gemeente
Maastricht/Maastricht.

Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek
(SHBO), 1998: SHBO Jaarverslag 1997, In:
Historisch boerderij-onderzoek1998, 55-84.

Internet

<http://www.dewittevrouwenhof.nl>

<http://www.watwaswaar.nl>

Bijlagen

1 ■ Alle-sporenkaart

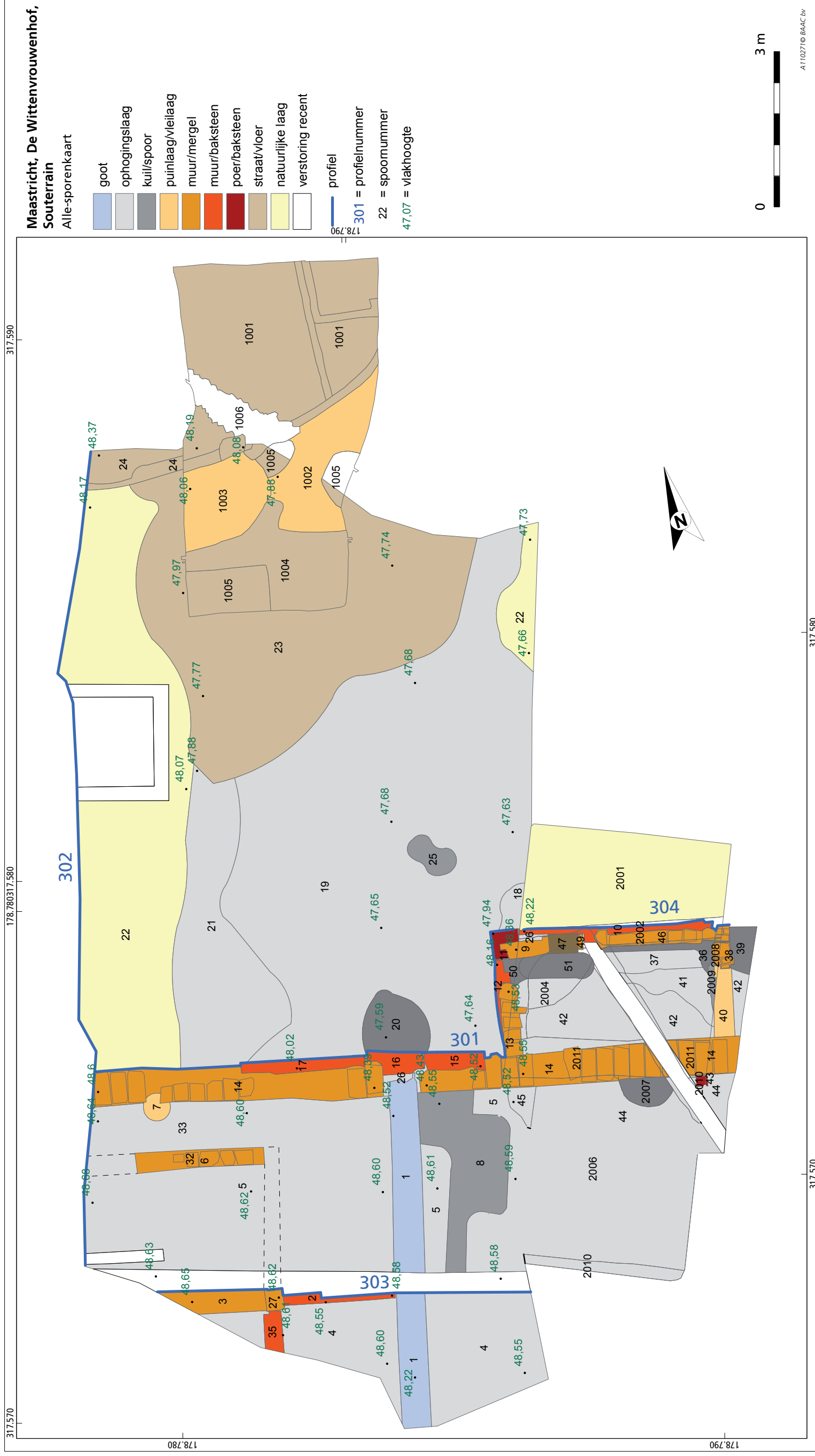
2 ■ Profielen

3 ■ Vondstenlijst

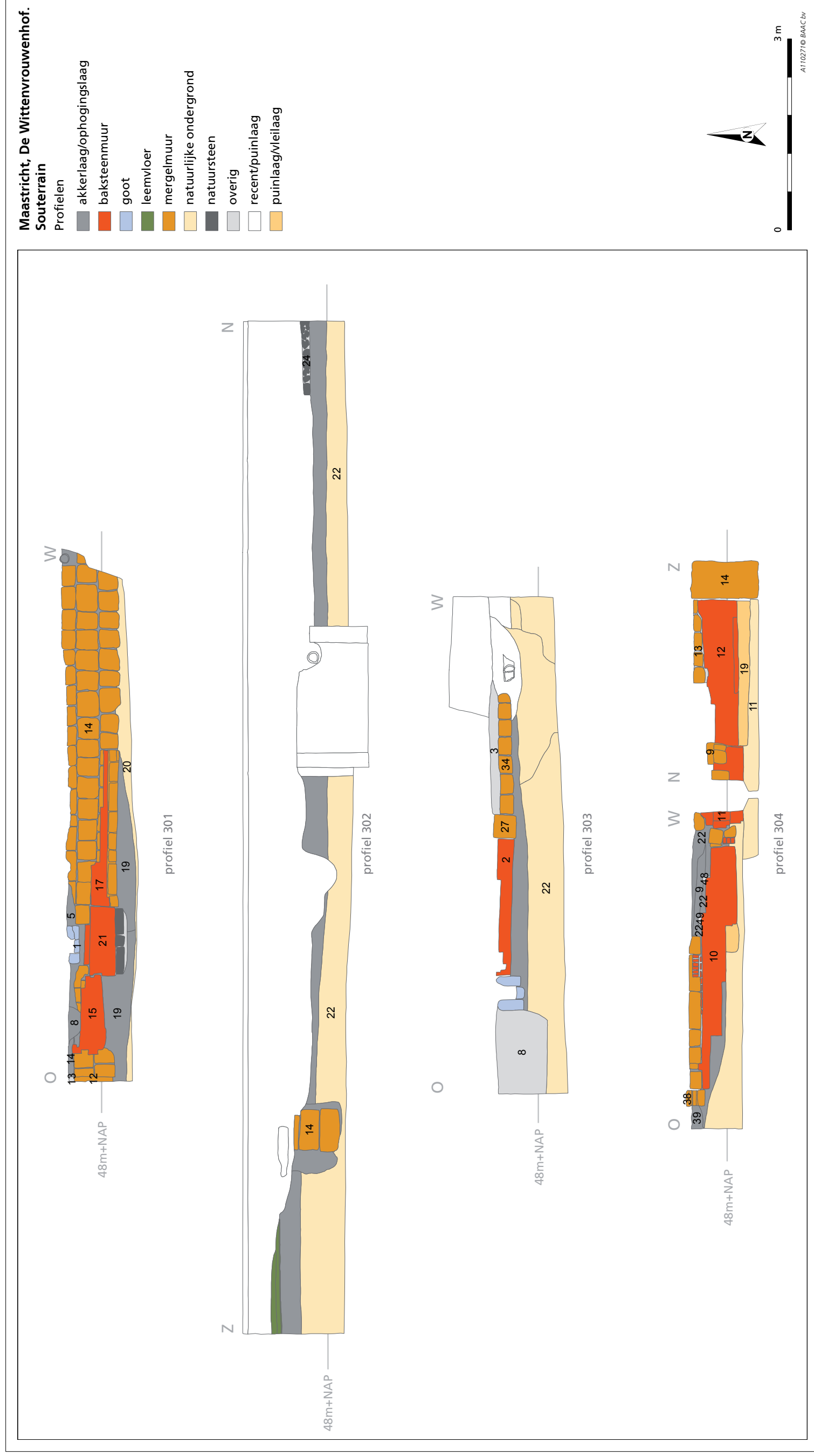
4 ■ Sporenlijst

5 ■ Determinatielijst

Bijlage 1. Alle sporenkaart

Bijlage 2. Profielen

Bijlage 3. Vondstenlijst

VONDST	SPOOR	VERZMWIJZE	OPMERKING	VERZDAT
1	1001	AANV	schoonmaken spoor	20110125
2	2012	AANP	-	20110127
3	1	AANV	(vondstnr 1 en 2 horen bij proefsleuven!) puinvulling goot	20111018
4	8	AANV	-	20111018
5	20	AFSP	-	20111018
6	28	AANV	muntjes	20111018
7	19	AANV	aanleg vlak 2, tegen s17 aan	20111018
8	14	BEMO	mortelmonster	20111019
9	2	BEMO	mortelmonster	20111020
10	39	AANV	-	20111020

Bijlage 4. Sporenlijst

PUT	SPOOR	VLAK	AARD SPOOR
1	1001	1	vloer
1	1002	1	puinlaag
1	1003	1	puinlaag
1	1004	1	vloer
1	1005	1	ophogingslaag
1	1006	1	verstoring recent
2	2001	1	natuurlijke laag
2	2002	1	muur
2	2003	1	muuruitbraak
2	2004	1	ophogingslaag
2	2005	1	ophogingslaag
2	2006	1	ophogingslaag
2	2007	1	ophogingslaag
2	2008	1	muur
2	2009	1	kuil
2	2010	1	ophogingslaag
2	2011	1	muur
2	2012	201	puinlaag
2	2013	1	verstoring recent
3	1	1	goot
3	2	1	muur
3	3	1	muuruitbraak
3	4	1	ophogingslaag
3	5	1	ophogingslaag
3	6	1	puinlaag
3	7	1	puinlaag
3	8	1	kuil
3	9	1	muur
3	10	1	muur
3	11	1	poer
3	12	1	muur
3	13	1	muur
3	14	1	muur
3	15	1	muur
3	16	1	muur
3	17	1	muur
3	18	1	ophogingslaag
3	19	1	ophogingslaag
3	20	1	INST
3	21	1	ophogingslaag
3	22	1	natuurlijke laag
3	23	1	bestrating
3	24	1	bestrating
3	25	1	kuil
3	26	1	ophogingslaag
3	27	1	muur
3	28	2	dagzomende laag
3	29	2	dagzomende laag
3	30	2	natuurlijke laag

PUT	SPOOR	VLAK	AARD SPOOR
3	31	2	dagzomende laag
3	32	1	muur
3	33	1	ophogingslaag
3	34	303	muur
3	35	1	muur
3	36	1	muurinsteek
3	37	1	ophogingslaag
3	38	1	muur
3	39	1	puinlaag
3	40	1	vleilaag
3	41	1	ophogingslaag
3	42	1	ophogingslaag
3	43	1	poer
3	44	1	ophogingslaag
3	45	1	ophogingslaag
3	46	1	muur
3	47	1	stortlaag
3	48	1	muur
3	49	1	muur
3	50	1	natuurlijke laag
3	51	1	muur
3	999	1	verstoring recent

Bijlage 5. Aardewerkdeterminatie

vr	spoor	aantal	fragment	aardewerksoort	bakselsoort	afwerking	versiering	vorm algemeen	vorm details	herkomst	begin datering	eind datering	opmerkingen
1	1001	1	wand	ROOD		LG inw	slib cirkels	bord		Nederrijns	1700	1900	
1	1001	1	wand	STEEN	GRIJS						1700	1900	
2	2012	1	wand	ROOD							1700	1900	
3	1	1	wand	WIT		LG inw	uitw mangaanoxide				1500	1700	Hafner
4	8	1	rand	STEEN	WIT	ZG					1700	1900	
5	20	1	wand	IWIT							1780	1900	
5	20	2	rand	ROOD		LG inw	slib: cirkels	bord		Nederrijns	1700	1900	
7	19	3	rand	FAIEN		TG	blauwbeschilderd: abstract	kop			1600	1900	
10	39	1	wand	STEEN	GRIJS	ZG ENG		voorraadkan			1700	1900	